

Nr 186

Av herr Kellgren m. fl., om en översyn av 1963 års försvarsuppgörelse.

(Lika lydande med motion nr 145 i Första kammaren)

1963 års riksdag antog riktlinjer för krigsmaktens utveckling under budgetåren 1963/67. Riktlinjerna anknöt till de beslut som åren 1958 och 1961 fattades om kostnaderna för det militära försvaret. Det bör erinras om att 1958 års beslut omfattade 3 budgetår, medan beslutet år 1961 endast omfattade 2 budgetår. Det av riksdagen 1963 fattade beslutet innebär en ekonomisk ram för det militära försvaret, som omfattar inte mindre än 4 budgetår.

I det nu framlagda förslaget om kostnaderna för det militära försvaret framgår att utgifterna beräknas öka med i runt tal 152 miljoner kronor eller från 3 954 miljoner under budgetåret 1963/64 till 4 106 miljoner kronor för budgetåret 1964/65. Denna ökning med 152 miljoner kronor motsvarar 3,8 %. Av ökningen faller 95 miljoner kronor på en förutsatt kompensation för teknisk utveckling (motsvarande 2,5 % av basbeloppet) enligt 1963 års försvarsbeslut. Övrig ökning är i huvudsak att hänföra till beräknade pris- och löneförhöjningar som angivna försvarsbeslut också lämnar täckning för.

Utgifterna för det militära försvaret i relation till vår bruttonationalprodukt har under senare år utvecklats på följande sätt. En topp nåddes åren 1958—59, då det militära försvarets andel av bruttonationalprodukten utgjorde 4,6 %. Budgetåret 1961/62 nedgick andelen till 4,2 % och har under innevarande budgetår legat vid beräknade 4,5 % och en lika hög andel beräknas uppkomma under nästkommande budgetår. Även om procenttalen för det militära försvarets andelar av bruttonationalprodukten genomgått små förändringar under senare år, bör det dock uppmärksammas att varje tiondels upp- eller nedgång av det militära försvarets andel av nationalprodukten representerar stora siffror. En uppgång från 4,2 % av bruttonationalprodukten till 4,5 % under senare år representerar en ökning av försvarsutgifterna med i runt tal 270 miljoner kronor.

Därtill bör uppmärksammas att totalförsvaret tar i anspråk en vida större andel än vad siffrorna för det militära försvaret anger. Hur stor denna andel är kan inte anges. Det måste anses vara en brist att någon sådan beräkning inte utförts där uppskattningar göres för vad den jordbruksmässiga beredskapen, den trafik- och kommunikationsekonomiska och den vetenskapliga försvarsberedskapen kostar vårt folkhushåll.

Självklart är det av största värde att de fyra demokratiska partierna kun-

nat enas om en rambudget för det militära försvaret och också kunnat enas om principerna för hur denna rambudget skall beräknas och hur anslagen inom budgeten bör fördelas på de olika militära områdena. Det värdefulla i denna enighet mellan de demokratiska partierna kan dock inte befria riksdagen från att varje budgetår förutsättningslöst pröva de olika omständigheter som kan föreligga vid fastställandet av utgifterna. Den omständigheten att 1963 års försvarsbeslut i princip påverkar 4 budgetår gör det ännu mera angeläget att riksdagen varje år prövar de olika faktorer som kan påverka denna överenskommelse. En dylik överenskommelse kan ju endast bli hållbar, om riksdagen för varje år noggrant undersöker huruvida grunderna och förutsättningarna för överenskommelsen fortfarande gäller, eller om nya omständigheter tillkommit som ger riksdagen anledning antingen att uttala önskemål om en förstärkning av rambudgeten eller också en minskning av densamma. Det kan inte ligga i vare sig Kungl. Maj:ts eller riksdagens intresse att försvarsöverenskommelser med denna långa varaktighet blir föremål för riksdagens mindre noggranna prövning, därför att riksdagen tidigare bundit sig för en rambudget avseende flera budgetår.

Det kan i dag med skäl göras gällande att det utrikespolitiska läget och därmed också det militärpolitiska läget undergått väsentliga förändringar, som tyder på att en avspänning mellan stormakterna är i sikte och att stormakterna för sin del alltmer utesluter möjligheten att använda de militära maktmedlen som vapen eller instrument vid träffandet av internationella uppgörelser eller vid avgränsning av sina olika intressesfärer. Det är uppenbart att relationerna mellan öst och väst, i främsta rummet mellan Sovjetunionen och USA, alltsedan Cuba-krisen genomgått en väsentlig förändring. Inför den fruktansvärda risken att igångsätta ett kärnvapenkrig med oöverskådliga konsekvenser för hela vår mänsklighet synes stormakterna nu ha bestämt sig för att i fortsättningen söka lösa sina intressefrågor med andra medel än vapenmakt.

Givetvis får man räkna med att de olösta intressefrågorna — t. ex. Berlin-frågan — kommer att orsaka många spänningar och till synes illavarslande konflikter, men huvudlinjen i utvecklingen synes gå klart mot mer avspänning och bättre relationer mellan de ledande stormakterna inom respektive block. Som tecken på denna avspänning kan nämnas att i Sovjetunionens budget för 1964 har upptagits anslag för utgifter som betecknas som försvarsändamål med ett belopp om 13,3 miljarder rubel. Beloppet är 0,6 miljard rubel lägre än motsvarande belopp i 1963 års budget. I det förslag som i dagarna framlagts av USA:s president för budgetåret 1964/65 har försvarsutgifterna upptagits till ett sammanlagt belopp om 54 miljarder dollar. För motsvarande ändamål har för innevarande budgetår anslagits 55,3 miljarder dollar, vilket alltså innebär en reducering med 1,3 miljard dollar.

Det bör också omnämnas att de nya nedrustningsförhandlingarna i Genève av de flesta sakkunniga runt hela världen bedöms skola leda till nya framsteg. Även om ingen så stor framgång som motsvarigheten till kärnva-

penprovstoppsavtalet under 1963 kan väntas uppnås, så torde nya mindre framsteg göras som, även om de är små, tillsammans dock visar att en avspänning är på väg.

I detta läge där tecken på avspänning mellan stormakterna är omisskännliga och där stormakterna själva inte ökar utan minskar sina försvarsutgifter synes det inte vara opåkallat att Sveriges riksdag mycket omsorgsfullt granskar försvarshuvudtitelns utgifter. Under hänvisning till ovanstående hemställer därför undertecknade,

att riksdagen vid behandlingen av försvarshuvudtiteln måtte uttala sin anslutning till tanken att 1963 års försvarsuppgörelse ses över med hänsyn till den avspänning i stormaktsläget som inträtt under senare år.

Stockholm i januari 1964

<i>Nils Kellgren</i>	<i>Bror Nyström</i>	<i>Eric Johanson</i> i Västervik
<i>Sven Andersson</i>	<i>Bo Martinsson</i>	<i>Oskar Lindkvist</i>
<i>Gördis Hörnlund</i>	<i>Mary Holmqvist</i>	<i>Erik V. Johansson</i> i Simrishamn
<i>Einar Henningsson</i>	<i>Rune Johansson</i> i Norrköping	<i>Eric Karlsson</i> i Olofström
<i>Eric Svenning</i>	<i>Valter Kristenson</i> i Göteborg	<i>Viola Sandell</i>
<i>Arne Blomkvist</i>	<i>Gunnar Lundmark</i>	<i>Harry Berg</i>
<i>Astrid Lindekvist</i>	<i>Erik Hammarsten</i>	<i>Birger Nilsson</i> i Östersund
<i>Sven Hammarberg</i>	<i>Erland Carbell</i>	<i>Stellan Arvidson</i>

Nr 187

Av herr Kellgren m. fl., om Sveriges anslutning till OECD:s kommitté för utvecklingsbistånd (DAC).

(Lika lydande med motion nr 151 i Första kammaren)

Stockholm den 22 januari 1964

<i>Sven Gustafson</i> i Göteborg	<i>Lars Eliasson</i> i Sundborn	<i>Nils Kellgren</i> <i>Gösta Bohman</i>
-------------------------------------	------------------------------------	---